

UNIVERSITETET I OSLO

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep.
0032 Oslo

KOMMUNAL OG REGIONAL DEPT.
17 JAN 2005
09/2771-96
013
RA / SSA / MAG

REKTOR

Postboks 1072 Blindern
0316 Oslo

Besøksadresse:
Administrasjonsbygningen, 9. et.

Vår referanse: 04/10658
Saksbehandler: Lars Sandvig, tlf. 22854336
Oslo, 14. januar 2005

Telefon: +47 22 85 63 03
Telefaks: +47 22 85 44 42

HØRING PÅ DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING

1. Innledning

Det vises til departementets brev av 14. oktober 2004 om ovennevnte, med høringsfrist 14. januar 2005.

I NOU 2004: 19 *Livskraftige distrikter og regioner* fremmes en rekke forslag som har som formål å styrke regional bosetting og utvikling. Universitetet i Oslo (UiO) ser positivt på slike tiltak. UiO ønsker imidlertid samtidig å understreke at en viktig forutsetning for å utløse verdiskapingspotensialet i hele landet, er et godt samspill mellom hovedstadsområdet, andre byregioner og distriktene.

Samtidig som det er viktig å styrke regionene i en nasjonal kontekst, er det et faktum at Norge i seg selv er perifer i internasjonal sammenheng. Forutsetningen for at Norge skal kunne gjøre seg gjeldende internasjonalt, er at vi kan hevde oss i konkurranse med andre nasjoner. En styrking av regionene må derfor ikke svekke, men *underbygge* Norges posisjon internasjonalt. Dette innebærer at vi må satse på sterke kraftsentre som kan bidra til å synliggjøre Norge som aktør i internasjonal sammenheng. Uten slike kraftsentre vil det være vanskelig å trekke regionene med i det internasjonalt orienterte arbeidet innenfor ulike sektorer.

Enkelte av de tiltakene som foreslås gjelder forskning og utdanning. Disse tiltakene er imidlertid såpass generelt beskrevet at det er vanskelig å vite hva en gjennomføring av dem i praksis ville innebære. UiO vil imidlertid understreke at det er helt avgjørende for Norges fremtid som kunnskapsnasjon at tiltak for å styrke regionene og distriktene ikke skjer *på bekostning* av de fremste forsknings- og utdanningsinstitusjonene. En må etterstrebe et bedre samspill mellom de mindre, regionale institusjonene og de kraftsentre som universitetene representerer, og legge vekt på å bygge opp kompetansenettverk som også har et internasjonalt potensial.

UNIVERSITETET I OSLO
REKTOR

2. Oslo-regionen

Oslo-regionen er viet liten oppmerksomhet i NOU 2004: 19. Oslo-regionen har over 1 million innbyggere og er et kompetansemessig tyngdepunkt av stor betydning også for resten av landet. UiO er en nøkkelinstitusjon i Oslo-regionen, både når det gjelder utdanning og forskning.

Det er viktig for et lite land som Norge at de store universitetene gis gode rammebetingelser. Et stort universitet kan ha et videre spekter av utdanningstilbud, og utforme fleksible studietilbud tilpasset ulike studentgrupper. UiO ivaretar da også et nasjonalt ansvar for flere utdanningstilbud som ikke tilbys av noen annen institusjon. Internasjonalt går utviklingen av universitetene i retning av konsentrasjon av faglig virksomhet i større miljøer. Kravene til faglig kvalitet er sterkt økende. Internasjonale finansieringskilder for forskning spiller langt større rolle enn tidligere, og forutsetter ofte internasjonalt samarbeid. Utviklingen av nye fagfelt skjer gjerne i skjæringspunktet mellom de etablerte. Etterspørselen etter høyere utdanning er større enn for bare få år siden, og ikke minst for norske studenter er mulighetene for å ta utdanning i utlandet blitt bedre. Dette er utviklingstrekk som understreker betydningen av å gi også de større universitetene i Norge gode rammebetingelser.

3. Regionalt forvaltningsnivå

I NOU 2004: 19 foreslås det å overføre myndighet fra staten til et folkevalgt regionalt nivå, bl.a. for utdanning og forskning, og at det legges til rette for økt regional innflytelse på Forskningsrådets strategier. I utredningen gis det imidlertid også uttrykk for at staten fortsatt skal ha det overordnede ansvaret for sektorpolitikken. Det kommer derfor ikke klart fram av utredningen hvilken rolle man tenker seg at et regionalt forvaltningsnivå skal kunne ha i forhold til universitetene.

UiO er overbevist om at når det gjelder høyere utdanning og forskning er det helt nødvendig å ha en *nasjonal* politikk som sikrer at det norske samfunnet har tilgang på arbeidskraft med høy kompetanse, og at det må være flere gode og tunge norske forskningsmiljøer som kan konkurrere om forskningsmidler. UiO vil anse det som meget uheldig om den statlige bevilgningen til institusjonen skulle gå omveien om et regionalt nivå. UiO vil også advare sterkt mot en regional fragmentering av Forskningsrådets strategier og prioriteringer. Det er viktig at Forskningsrådet kombinerer et *nasjonalt* ansvar og perspektiv med regional tilstedeværelse.

4. Innovasjon og nyskaping

Universitetene har blitt tillagt helt sentrale roller når det gjelder nyskaping og innovasjon de siste årene. For UiO har denne oppgaven fått stor oppmerksomhet. Vi har således utviklet en politikk for håndtering av immaterielle rettigheter, opprettet selskapet Birkeland Innovasjon AS, etablert Senter for entreprenørskap som bl.a. omfatter Gründerskolen og et nytt masterstudium i entreprenørskap. Det gjenstår fortsatt viktige ledd i den offentlige virkemiddelkjeden for å stimulere til innovasjon. I statsbudsjettet for 2005 kom bl.a. midler til nye såkornfond. UiO er positiv til tiltak som kan bidra til økt innovasjon og nyskaping i distriktene, men vil samtidig understreke at landet trenger et system som evner å fange opp og investere i de beste ideene og prosjektene uavhengig av hvor de måtte komme fra. Sterke regionale føringer på pengestrømmer som allerede er små vil trekke i en annen retning. Det er også viktig at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for de kompetansemiljøene man allerede har bygget opp eller har under utvikling.

5. Finansieringsordningen for universitet og høyskoler

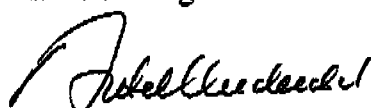
I NOU 2004: 19 uttales det bl.a. (s. 122): "... Med innføring av stykkprisfinansiering av høyere utdanning taper de regionale høyskolene i konkurranse med de store institusjonene. Denne finansieringen bør derfor legges om, slik at de regionale høyskolene gis bedre mulighet til å videreutvikle seg."

Det "tap" det her siktes til er primært et resultat av de utdanningssøkendes egne valg av studietilbud. Hvis vi ønsker et system der ungdommens egne ønsker og fremtidsplaner tillegges vekt, må dimensjonering av ulike studieretninger og institusjoner i noen grad svare på endringer i søkningen. UiO vil advare mot å legge om selve finansieringsmodellen for høyere utdanning nå. Dersom man ønsker å beskytte regionale høyskoler mot nedgang i søkertallene, bør dette skje på en annen måte enn ved å endre universitetenes finansieringsordning. En høyere basisfinansiering ville ut fra dette perspektivet være en bedre utvei.

6. Universitetenes ansvar

Som det framgår ovenfor, ser UiO på mange måter satsing i sentrale områder som en forutsetning også for en positiv utvikling i landet som helhet. Fra universitetets side innebærer dette også en forpliktelse til å være en *nasjonal* motor i forskning, utdanning og nyskaping gjennom ulike typer samarbeid og nettverk som igjen kan styrke virksomheten i regionene. Den rollen kan åpenbart videreutvikles, men det bør skje gjennom en *helhetlig*, nasjonal utdannings- og forskningspolitikk. Det er vanskelig å se at en "regionalisering" og fragmentering av forsknings- og utdanningspolitikken vil være et positivt bidrag i så måte.

Med vennlig hilsen

Arild Underdal
Rektor

Inger Stray Lien
Kst. universitetsdirektør